

2 Varianty s protetickým *h* před *l*, *r* jsou v uvedených nář. výrazech soustředěny do menších úseků v oblasti j.č. nářečí a dokládají se zpravidla jako dubletní vedle forem shodných se spisovným jazykem, tedy forem bez proteze.

V minulosti byl rozsah forem s protetickou souhláskou patrně větší, jak dosvědčuje jejich sporadický výskyt z Českobudějovicka a z Jindřichohradecka; např. v slově *hrádkaj* a v místním jménu *Hřimov* záp. od Jindřichova Hradce (b. 438, 439).

Poměrně značný územní rozsah podob *hrizec* může svědčit o tom, že se u tohoto výrazu uplatnila lidová etymologie, že se totiž etymologicky neprůhledné slovo přiřadilo k slovesu *hrýzt*.

Na mapě jsou pozitivně zakresleny jen příznakové nář. varianty, tj. varianty s protetickou souhláskou.

3 Forma *hrěmen* je rozšířena jen na okrajovém mikroareálu sev. od Plzně.

Podoby *hrěšato*, *hrěšeto* jsou doloženy ze dvou celků: první tvoří úzký pruh obcí od zč. okraje přes Plzeň ke Klatovům, druhý areál je poněkud větší a rozkládá se mezi Příbramí, Strakonice a Táborem, odtud vybíhá úzkými jazyky k Ledči nad Sázavou a k Benešovu. Ve většině lokalit se zachovává tvar *hrěšato* jako starší dubleta vedle tvaru *řešato*.

Výškový variant *hrějtá* je omezen na teritorium v již. Čechách zhruba mezi městy České Budějovice, Strakonice a Tábor.

Forma *hrizec* pokrývá záp. úsek j.č. nářečí s dosahem až k Prachaticům.

- 4 a) — c) *hrějtá* SSJC nář.  
b) — d) *hrizec* Jg

5 —

vyř

Protetická souhlásková *v* je doložena před samohláskou *o* nebo před samohláskou *u-* (*u-*) vzniklou z *o* (*ó*), a to na počátku slova (*vokno*, *vučkná*, *vásný*) i na švu složeniny (*černovokaj*, *zavopatřiti*), zde mluvíme o hiátu. Tento příznakový nářeční jev se drží poměrně houževnatě, je velkou pravidelný, a proto byl uveden i v PRO A3ab.

Na okrajích zkoumaného území bylo zachyceno též protetické *g*; to vzniklo z bilabialního *w* a ztožnilo se s *u* za starší *l*; v největší době ustupuje a je charakteristické pro mluvu nejstarší generace.

258 a) *okno* (157) — mapa s. 371  
b) *ovocce* (1154) — mapa s. 373  
obec (10)  
okres (11)

1 M a) *okno*  
*vokno* (*wokno*)  
*gokno*  
b) *ovocce* n. (*ovocce* 731, 732, 735, 736, 755, *ovoci* 744, 753) — *ovoc* l. — *ovoc* m.  
*ovocce* n. (*vogbace* 633, 637, 639, 650, 656)  
*govoc* m.

2 Užití protetických hlásek představujeme na slově *okno*; tyž územní rozsah jako formy *okno* × *vokno* × *gokno* má většina slov s následnou samohláskou *o*, např. výrazy *oběd*, *obeň*, *on*.

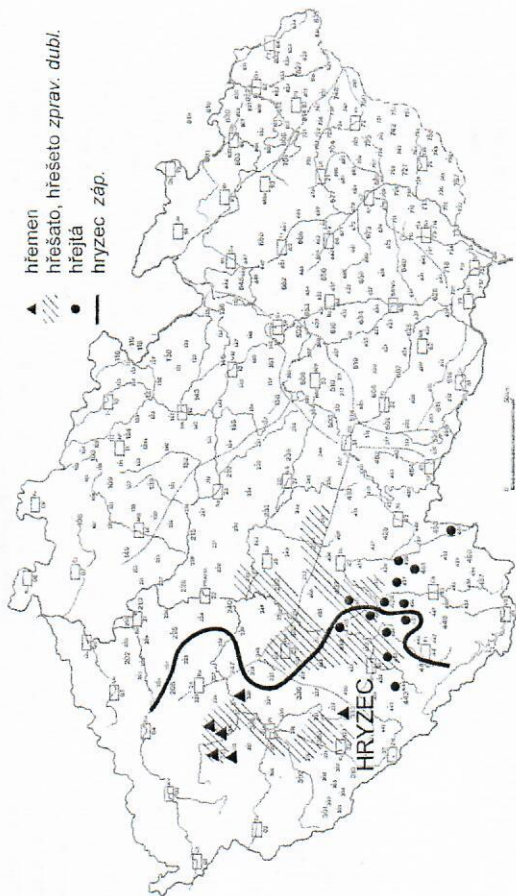
Na stejné mapě je zakreslen výškový forem s proteží u slova *ovocce*. Jako vedlejší problém se u tohoto výrazu sledovaly rozdíly rodové (*ovocce*, *ovoci*, *ovocce* n. × *ovoc* l. × *ovoc* m.). Formy *ovoc* m., f. vznikly z tvaru *ovocce* chápaného jako pl. Forma *ovocce* ukazuje na příklon k tvarům typu *obiti*, nář. *obitě*, slov. III-52.

O dalších diferencích v uplatnění protetických souhlásek viz oddíl 7.

3 Teměř celé Čechy a záp. Moravu pokrývá podoba s protetickým *v* (*vokno*), v své dialektech musí vyslovované ještě jako bilabialní hlásková (*wokno*). Doudlebsko v již. Čechách a území východně od linie Litovel-Prostějov-Vyškov-Mikulov se liší archaickou variantou bez proteze (často s rázem).

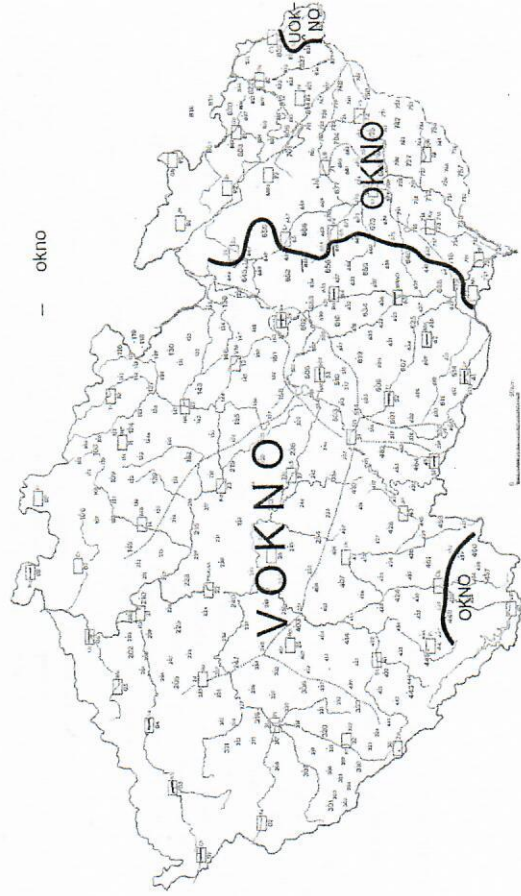
Širší Jablunkovsko se vyděluje dialektismem s protetickým *u* (*gokno*).

370



257

- a) REMEN  
b) REŠETO  
c) ŘEHTA  
d) RYZEC  
proteze



258a  
OKNO  
protetické v